

TÁ IÐ FINNBØGI HØGDI GORDISKA KNÚTIN

Síðani 1998, tá ið skrudgongan ólavsøkudag varð skipað í trimum røðum, hevur verið friður um spurningin, sum í nøkur ár hevði verið orsök til rumbul

Jóannes Hansen

Fyri 25 árum síðani var órógv og ikki sørt av øsing um skrudgonguna ólavsøkudag úr tinghústúnum og oman í dómkirkjuna og niðan aftur eftir gudstænastuna.

Órógv var í kjalarvørrinum av stýrisskipanarlógini, sum varð sett í gildi ólavsøkudag í 1995 – fyri 25 árum síðani.

Meðan lögtingsformaður, lögtingsmenn, lögmaður og landsstýrismenn eru nevndir í stýrisskipanarlógini, var latið lögtingsformanninum upp í hendur at gera av, hvørjir embætismenn, ið skuldu vera við í skrudgonguni, og hvussu skrudgongan skuldi skipast og harvið eisini í hvørjari raðfylgju persónarnir skuldu ganga í skrudgonguni.

Biskupur og prestar vóru ikki nevndir. Luttøka teirra, pláss og raðfylgja, sum embætismenn, varð latin lögtingsformanninum at avgera.

Omanfyri standandi varð staðfest í innganginum til álitid um skrudgonguna, sum varð handað Jógvan I. Olsen, lögtingsformanni, upp undir ólavsøku í 1997.

Lögtingsformaðurin hevði sett nevnd at gera uppskot um, hvussu skrudgongan skuldi skipast. Lögtingsformaðurin legði dent á, at tað fyri hann var umráðandi at fáa søguliga grundað ráð til tess at kunna gera eina fasta skipan fyri skrudgonguna.

Hans J. Debes, professari, Jóannes Dalsgaard, landsskjalavørður, Pól á Kletti, blaðmaður, og Kristoffur

Thomassen, fyrrverandi skrivstovustjóri lögtingsins vóru í arbeiðsbólkinum, og Súsanna Danielsen, skrivstovustjóri lögtingsins, var skrivari.

Orsøkin til, at Jógvan I. Olsen vildi hava nevndina at geva sær søguliga grundað ráð um skrudgonguna var, at misnøgd hevði verið við røðina í 1995 og 1996. Tá var Marita Petersen lögtingsformaður. Tá ið biskupur og prestar ikki vóru nevndir í nýggju stýrisskipanarlógini, gjørdi hon av, at politikararnir skuldu ganga fremstir, og at biskupur skuldi vera nummar nýggju í røðini, og at hinir prestarnir skuldu vera eftir biskup og prestin, sum prædikaði á ólavsøku.

Nógv blaðskrivning var um hesa broyting, og misnøgd var millum prestarnar. Skrivað var, at kirkjan var sett til viks í ólavsøkuhaldinum. Í 1996 varð biskupur fluttur fram til nummar tvey – eftir lögmann – og eftir hann presturin sum prædikaði og dómpróstur og frá 8. rað hinir prestarnir.

Nevndin lýsti skrudgonguna og søguliga sambandið millum kirkjuna og politiska myndugleikan, og í 1997 varð skrudgongan skipað eftir tilmæli frá nevndini, sum var, at biskupur og lögtingsformaður skuldu ganga fremstir, síðani ríkisumboðsmaður og lögmaður og í triði røð presturin, sum prædikaði og fyrsti næstformaður í lögtinginum.

Stóri knúturin varð høgður av

Stóri spurningurin var, hvør skuldi

ganga fremst og næstfremst. Lögmaður og ríkisumboðsmaður og lögtingsformaður og biskupur høvdu verið kandidatar til hesi plássini.

Eftir valið 30. apríl 1998 varð Finnbogi Ísakson valdur til lögtingsformann. Undan ólavsøku hetta sama árið legði hann uppskot fyri formansskapin um, hvussu skrudgongan á ólavsøku skuldi verða skipað. Formansskapurin tók undir við uppskotinum, sum tað vísti seg at vera breið semja um. Síðani 1998 hevur skrudgongan verið skipað sambært uppskotinum hjá Finnboga Ísakson.

Gongan varð broytt frá tveimum og til trí røð. Lögtingsformaðurin gongur fremstur í miðjuni og undir liðini á honum eru lögmaður og biskupur.

Aftanfyri lögtingsformannin ganga teir trýggir næstformenninir í tinginum og síðani tingmenninir eftir aldi, tá ið teir fyrstu ferð eru valdir, starvstíð og aldri.

Aftanfyri lögmann ganga varalögmaður og landsstýrismenn og síðani ríkisumboðsmaðurin, sorinskrivarin, fútin, lögtingsstjórin, lögtingsins umboðsmaður, landsgrannskoðarin og lögmannsstjórin og síðani tingmenn.

Aftanfyri biskup ganga dómpróstur, presturin, sum prædikar á ólavsøku – í ár er tað Marjun í Kálvalið – og síðani prestarnir eftir starvsaldri. Teir fremstu eru Jónsvein Bech og Heri Joensen.

Finnbogi Ísakson segði soleiðis í samrøðu við Sosialin undan ólavsøku

í 1998, tá ið hann hevði gjørt av at broyta skrudgonguna:

–Tað er rætt, at leikluturin hjá kristindóminum ólavsøkudag og í samfelagnum annars verður markeraður við, at biskupur skal ganga fremstur.

Lagt verður aftrat, at Finnbogi Ísakson heldur, at tað hevði ikki verið rætt at flutt lögmann úr fremstu røð, tí lögmaður hevur gingið í fremstu røð síðani heimastýrslógin varð sett í gildi í 1948, og tí kann tað sigast, at lögmaður so at siga hevur vunnið hevd á hesum plássi.

–Eg havi kannað málið so gjølla, sum tað hevur borið til, og tað tykist einki forgjort at vera í, at skrudgongan verður í trimum røðum. At vit samstundis fáa bæði biskup og lögmann í fremstu røð vildi eg mett fór at hava við sær, at allir partar verða nøgdir við skipanina, roknaði Finnbogi Ísakson við undan ólavsøku í 1998.

Finnbogi Ísakson legði frá sær í politikki í 2002, og skrudgongan er framvegis skipað, sum hon varð í hansara skeiði sum lögtingsformaður við ábyrgd fyri, hvussu skrudgongan skuldi skipast.

Lögtingsformenninir síðani hava verið Edmund Joensen, Hergeir Nielsen, Jógvan á Lakjuni, Páll á Reynatúgvu og so aftur Jógvan á Lakjuni, sum varð valdur til lögtingsformann eftir lögtingsvalið síðsta summar, og sum sambært stýrisskipanarlógini hevur formliga ábyrgd av skrudgonguni.

Henrik eigur longstu søguna

Ólavsøkudag verður fyrsta skrudgongan eftir lögtingsvalið 31. august í fjør. Í nýggja tinginum er bara ein tingmaður eftir, sum fyrstu ferð varð valdur í áttatiárunum. Talan er um Henrik Old, sum fyrstu ferð varð valdur í 1984.

Í nýggja tinginum eru ellivu tingmenn, sum fyri fyrstu ferð fara at ganga skrudgongu ólavsøkudag, mikudagin í næstu viku – Christian Andreasen, Frimodt Rasmussen, Uni Rasmussen, Jóhannis Joensen, Beinta Løwe Jacobsen, Ingilín Didriksen Strøm, Beinir Johannesen, Erhard Joensen, Jaspur Langgaard, Steffan Klein Poulsen og Johan Eli Poulsen.

Tá ið Finnbogi Ísakson sendi bræv til lögtingsmenn um skrudgonguna, gav hann teimum hesa vegleiðig um, hvussu tey skuldu vera ilatin, og hetta sigst framvegis at vera galdandi:

Visandi til álit um skrudgonguna, sum eisini er at finna á Internetinum (www.logting.fo), verða tingmenn og onnur biðin um at vera hampiliga ilatin. Tey, sum hava móguleika til tess, verða biðin um at vera í før-oyiskum búna.